

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**XVIII RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

SENTYABR, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:
<https://konferensiyalar.com>

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XVIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 18-son (26-sentyabr, 2026-yil).– 182 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 24-sentyabr

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi XVIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

REVMATOID ARTRITDA DAVOLASH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNI ZAMONAVIY MEZONLARI

Abdurasulov Baxtiyor Bahodir o'g'li

NamDU Tibbiyot fakulteti "Terapevtik fanlar" kafedrası o'qituvchisi

Email: baxt-toshmi@mail.ru

ORCID: 0009-0003-9388-1563

Shayibekova Dinara Mavlonbekovna

NamDU Tibbiyot fakulteti Davolash yo'nalishi talabasi

Ubaydullayeva O'g'iloy Xamidullayevna

NamDU Tibbiyot fakulteti Davolash yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Revmatoid artrit surunkali autoimmun kasallik bo'lib, bo'g'imlarning qaytmas destruksiyasi va funksional yetishmovchiligiga olib keladi. Hozirgi zamonaviy yondashuv kasallik faolligini erta aniqlash va remissiyaga qaytarishga qaratilgan. Mazkur maqolada davolash samaradorligini baholashning DAS-28, SDAI, CDI indeksleri va ACR javob mezonlari yoritiladi. Shuningdek yallig'lanish markerlari ECHT, C-reaktiv oqsil va instrumental tekshiruvlarning ahamiyati ko'rib chiqiladi hamda bemorlarning hayot sifati ko'rsatkichlarini baholash usullari ham taqdim etiladi.

Kalit so'zlar: revmatoid artrit, DAS-28, SDAI, CDI, ACR, terapiya samaradorligi, ECHT, C-reaktiv oqsil.

MODERN CRITERIA FOR EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF TREATMENT IN RHEUMATOID ARTHRITIS

Abdurasulov Baxtiyor Bahodir o'g'li

Lecturer, Department of Therapeutic Disciplines, Faculty of Medicine, NamSU

Shayibekova Dinara Mavlonbekovna

Student, General Medicine Program, Faculty of Medicine

Ubaydullayeva O'g'iloy Xamidullayevna

Student, General Medicine Program, Faculty of Medicine

Annotation. Rheumatoid arthritis is a chronic autoimmune disease that leads to irreversible joint destruction and functional impairment. The current modern approach is aimed at early detection of disease activity and return to remission. This article discusses the DAS-28, SDAI, CDI indices and ACR response criteria for assessing treatment effectiveness. The importance of inflammatory markers ECHT, C-reactive protein and instrumental examinations is also reviewed, and methods for assessing patients' quality of life indicators are presented.

Keywords: rheumatoid arthritis, DAS-28, SDAI, CDI, ACR, therapy efficacy, ECT, C-reactive protein.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i18/n40>

Kirish. Revmatoid artrit dunyo bo'yicha keng tarqalgan biriktiruvchi to'qimalarning tizimli yallig'lanish kasalligi bo'lib, mehnatga layoqatli aholi orasida keng tarqalganligi hamda erta nogironlikka olib keluvchi asosiy sabablardan biridir. Shu sababli kasallikni erta aniqlash

va to'g'ri davolash hozirgi kunda xam tibbiyotning dolzardb muammolaridan biridir. Kasallikni erta bosqichlarida adekvat davolashni boshlamaslik bo'g'imlar destruksiyasi va qaytmas funksional cheklanishlarga olib keladi. So'nggi yillarda biologik preparalar va maqsadli sintetik dorilarni qo'llanilishi davolash imkoniyatlari yanada kengaytirdi. Biroq ularning samaradorligi aniq va standart mezonlar asosida baholash zarur. Shuning uchun DAS-28, SDAI, CDI va ACR mezonlar kabi zamonaviy baholash mezonlarini qo'llash klinik ahamiyat kasb etadi. Bunday zamonaviy yondashuv individual terapiyani optimallashtirish va uzoq muddatli prognozni yaxshilash imkonini beradi [2; 25-31 b].

Revmatoid artrit – bo'g'imlarning eng keng tarqalgan surunkali yallig'lanish kasalligi bo'lib, asosan sinovial qavatni zararlaydi natijada degenerativ o'zgarishlar va deformatsiyalarga olib keladi. Kasallik asta-sekin rivojlanib bemorlarning hayot sifati va mehnat qobiliyatini sezilarli pasaytiradi. Davolashning asosiy maqsadi-remissiyaga erishish va kasallik faolligini qat'iy nazorat qilishdan iborat. Shu sabab davolash samaradorligini zamonaviy mezonlar asosida baholash ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. [4; 685-699 b], [5; 46-48 b]

Revmatoid artritning klinik xususiyatlari. Revmatoid artrit ko'pincha simmetrik tarzda mayda bo'g'imlarning zararlanishi bilan boshlanadi, ayniqsa qo'l va oyoq proksimal falangalararo bo'g'imlari bu jarayonga erta jalb qilinadi. Bemorlar ertalabki karaxtlik, o'g'riq, shish va harakat cheklanishidan shikoyat qiladilar. Ertalabki karaxtlik odatda 30 daqiqadan ortiq davom etadi va kasallik faolligining muhim belgisi hisoblanadi. Yallig'lanish jarayoni kuchayganida bo'g'implarda mahalliy harorat oshishi, giperemiyasi va paypaslanganda og'riq aniqlanadi. Kasallik uzoq davom etishi natijasida deformatsiyalar "morj surgichi", "oqqush bo'yni" ko'rinishdagi o'zgarishlar hamda revmatoid tugunchalar payda bo'lishi va regionar mushaklar atrofiyasi kuzatiladi. Revmatoid artrit faqat bo'g'imlar zararlanishi bilan cheklanib qolmay, tizimli belgilar-holsizlik, subfebril isitma, vazn yo'qotish kabi belgilar ham kuzatiladi. [6; 54-64 b].

Kasallik faolli va davolash samaradorligini baholash uchun quyidagi xalqaro mezonlar qo'llaniladi:

1. SDAI (Simplified Disease Activity Index) –revmatoid artrit bilan og'rigan bemorlarning kasallik faolligini oddiy usulda aniqlaydi. Bu usulda quyidagi 5 ta ko'rsatkich yig'indisi hisob-kitob qilinadi:

- SJC28 – shishgan bo'g'imlar soni
- TJC28 – og'riyotgan bo'g'imlar soni
- PGA – bemorning subyektiv bahosi
- EGA – shifokorning bahosi
- CRP – C-reaktiv oqsil

SDAI xisoblash formulasi $SDAI = SJC + TJC + PGA + EGA + CRP$

Formula natijalari quyidagicha baholanadi:

< 3.3	Remissiya
3.3-11.0	Past faollik
11.1-26.0	O'rtacha faollik
>26	Yuqori faollik

Bu usul afzalliklari hisoblash juda qulay va sonlarning oddiy arifmetik yig'indisidan iborat. Aniqligi yuqori va remissiyani baholash uchun juda mos keladi. SDAI usuli asosan ilmiy tadqiqotlarda ko'p qo'llaniladi. Bu usul kamchiligi: C-reaktiv oqsilga bog'liqligi va bu laboratoriya ishiga qaramlikni oshiradi.

2. CDAI (Clinical Disease Activity index)- SDAI dan farqli o'laroq laborator tekshiruvsiz hisoblanadi:

CDAI formulasi $CDA = SJC28 + TJC28 + PGA + EGA$

Formula natijalari quyidagicha baholanadi:

<2.8	Remissiya
2.8-10	Past faollik
10-22	O'rtacha faollik
>22	Yuqori faollik

Masalan: SJC-7, TJC-12, PGA-6, EGA-8 bo'lsa, $CDAI = 7 + 10 + 6 + 8 = 31$ Natija: 31- Yuqori faollik

CDAI usulini afzalligi laboratoriya tahlillariziz tez xulosa chiqarish imkonini beradi. Ambulator sharoitda, tezkorlik talab qilingan xolatlarda qo'llash mumkin.

Bu usul kamchiligi yallig'lanish markerlari hisobga olinmaydi va shu sababli kasallik faolligini aniq baholash imkoniyati kamroq bo'ladi.

3. DAS-28 (Disease Activity Score-28)- revmatoid artritis kasalligining faollik darajasini baholash uchun eng ko'p ishlatiladigan indeks. Bu usulda baholash uchun quyidagi 4ta ko'rsatkich olinadi:

1. TJC28 – og'riyotgan bo'g'imlar soni
2. SJC28 – shishgan bo'g'imlar soni
3. Laboratoriya ko'rsatkichlari: ECHT yoki C-reaktiv oqsil
4. VASh – visual analog shkalasi, bemor ogriqlatining subyektiv bahosi

DAS28 ni ECHT bo'yicha hisoblash formulasi:

$$DAS28 = 0.56 \cdot \sqrt{(TJS)} + 0.28 \cdot \sqrt{(SJC)} + 0.70 \cdot \ln(ESR) + 0.014 \cdot VASh$$

DAS28 ni C-reaktiv oqsil bo'yicha hisoblash formulasi:

$$DAS28 = 0.56 \cdot \sqrt{(TJS)} + 0.28 \cdot \sqrt{(SJC)} + 0.36 \cdot \ln(SRP+1) + 0.014 \cdot VASh + 0.96$$

Formula natijalari quyidagicha baholanadi:

<2.6 Remissiya

2.6-3.2 Past faollik

3.2-5.1 O'rtacha faollik

>5.1 Yuqori faollik

Masalan: TJC-0, SJC-1, ECHT-10, Bemor bahosi-20. Natija- 2.6 – remissiya davri.

DAS28ning afzalliklari ko'proq. Xam klinik amaliyotda, xam eng keng qo'llaniladi. Kasallikning aktivligi aniq baholanadi va eng muximi dinamikada davolash samaradorligi aniq baholash imkoniyatini taqdim etadi.

Bu mezonning kamchiligi hisoblash formulasi murakkabligi va oyoq bo'g'imlarining hisobga olinmasligidir. [3; 44-48 b]

4. Ilmiy tadqiqotlarda davolash samaradorligi ACR (American College of Rheumatology) tomonidan taqdim etilgan ACR20%, ACR50% va ACR70% baholash mezonlari orqali xam aniqlanadi. Bunda kasallik faolligi necha foizga pasayishi inobatga olinadi. Asosiy va qo'shimcha mezonlar xisoblanadi. Asosiy mezonlarga og'riqli va shishgan bo'g'imlar soni olinadi. Qo'shimcha mezonlarga VASh bo'yicha bemor tomonidan va shifokor tomonidan umumiy baholash, bo'g'im funksional faollikni buzilishi hamda laborator yallig'lanish markerlari xisobga olinadi. ACR foizli mezonlarni xisoblash oddiy shifokor qabulida murakkablik tug'dirganligi uchun klinik amaliyotda deyarli qo'llanilmaydi. [1; 1580-1588 b]

Xulosa. Yuqoridagi indekslarning har biri klinik amaliyotda o'zining ma'lum afzallik va kamchiliklariga ega bo'lib, ularning diagnostik ahamiyati bir xil emas. SDAI va CDAI indeksleri hisoblash jihatdan sodda bo'lsada laborator ko'rsatkichlar to'liq inobatga olinmasligi tufayli kasallik faolligini baholashda ba'zan yetarlicha ma'lumot ololmaslik mumkin. ACR foizli mezonlari biroz murakkab. DAS-28 indeksini hisoblash murakkab bo'lishiga qaramay, u bemorning yallig'lanish faolligini ham laborator ham klinik ko'rsatkichlarni birlashtirgan holda kompleks baholaydi. Shu sababli DAS-28 indeksi revmatoid artritning remissiya, past, o'rta va yuqori faollik darajalarini aniqlashda yetarlicha aniq va ishonchli natija beradi. Shu sabab klinik amaliyotda ko'plab davlatlar jumladan O'zbekiston revmatologiya amaliyotida ham revmatoid artrit faolligi baholashda ko'proq DAS-28 indeksi qo'llaniladi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Aletaha D., Neogi T., Silman A.J. et al. 2010 Rheumatoid arthritis classification criteria: An American College of Rheumatology/European League Against Rheumatism collaborative initiative. **Annals of the Rheumatic Diseases**. 2010; 69: 1580–1588.
2. Firestein G.S., Budd R.C., Gabriel S.E., McInnes I.B., O'Dell J.R. **Kelley and Firestein's Textbook of Rheumatology**. 10th ed. Philadelphia: Elsevier; 2017.
3. Prevoo M.L.L., van 't Hof M.A., Kuper H.H. et al. Modified disease activity scores that include twenty-eight-joint counts (DAS28). **Arthritis & Rheumatism**. 1995;38:44–48.
4. Smolen J.S., Landewé R., Bijlsma J. et al. EULAR recommendations for the management of rheumatoid arthritis. **Annals of the Rheumatic Diseases**. 2020;79:685–699.
5. Smolen J.S., Aletaha D., McInnes I.B. Rheumatoid arthritis. **Lancet**. 016;388(10055):2023–2038.
6. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. Revmatoid artritni tashxislash va davolash bo'yicha klinik tavsiyalar. Toshkent; 2021.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

XVIII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, sentyabr

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XVIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 18-son (26-sentyabr, 2026-yil). – 182 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 24-sentyabr.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.